

SEPTEMBER.

De herfstzang, in Augustus begonnen, krijgt nu al meer en meer een voorjaarskarakter. De fazanten kraaien en roffelen met hun vleugels, even goed als in Maart. Vlaamsche gaaien kolderen, dat het een aard heeft. Boomleeuweriken, vier, vijf bij elkaar in eenzelfde duinvallei zingen hun mooiste lied, staande op den grond, stellig een gezelschap trekkers. Wij hooren hier in de laatste zes jaren meer zang van trekkende dan van broedende boomleeuweriken. Kneu zingt nu ook even mooi als in den broedtijd, ook roodborst, heggemusch, tijftjaf, fitis. Heel goede waarnemers mogen nu ook uitzien en luisteren naar zang van eerstejaars vogels.

Naast den najaarsbloei van voorjaarsplanten, die we reeds voor Augustus signaleerden, noemen we hier den bloei van eerstejaars tweejarige planten, dus de zoogenaamde doorschieters. Ik zie dat geregeld bij Toorts en Teunisbloem, ook Hertgespan, Koekoeksbloem. Daarnaast hebben wij bij diezelfde planten ook het verschijnsel, dat een rozet het in zijn tweede jaar niet tot bloeien brengt, zoodat we dus driejarige planten te zien krijgen. Om deze zaak goed te overzien moeten we ook letten op den tijd, wanneer de zaden ontkiemen. In Thijsse's Hof kunt ge daaromtrent wel een stel waarnemingen opzetten, maar dan moet ge den tuinman tijdig waarschuwen, om uw rozetten of kiemplantjes te doen ontzien.

Als de vlieren rijk dragen, kunnen we niet alleen genoeg hebben van de vogels, die er komen smullen, maar ook voorraden inzamelen en drogen voor wintervoer, ook van andere boomen en heesters. Eekhoorns en gaaien geven ons het voorbeeld: „13 Sept. '24: Een eekhoortje komt aanloopen op Aelbertsberg, pakt een melkboleet. (*Boletus granulatus*) knabbelt eraan, springt op tegen boomstam, komt terug, knabbelt weer, gaat op zijn achterpooten zitten en kijkt mij aan, gaat op zijn gemak naar een zwaren beuk, klimt er in. Er valt een regen van bolstertjes. Hij komt pijlsnel recht langs den stam naar beneden en begraaft dan beukennotjes onder het mos, rennend van plek tot plek, de staart recht omhoog.”

Nu strooien ook de gele lisschen hun zaden, en gaan de rijpe vruchten van waterlelies en plompen rondrijven.

In het eind van de maand kruipen de wijngaardslakken al in den grond, om te gaan overwinteren. Let eens op nog onvolwassen huisjesslakken en wijngaardslakken; natuurlijk zijn die, om te beginnen, niet grooter dan een erwt. In hoeveel tijd zijn ze volwassen?

In dit droge jaar is de bladerenval in het begin van September al een heel eind op streek, vooral bij berken en populieren. De „naaldenval” bij de Coniferen is meerendeels reeds afge-loopen.

De drukte van vlinders en vliegen op Munt en Kattestaart, maar ook op Buddleya, Solidago, Asters, Cosmos etc. houdt aan. De vraag kan gesteld worden, in hoeverre de vele tuinen van villawijken, landhuizen, landgoederen, parken, plantsoenen, volkstuintjes bijgedragen hebben tot de verrijking van onze insecten- en vogelwereld en wat wij kunnen doen, om dat prettig effect nog te versterken. Maar het is eveneens de vraag, of dat opweegt tegen wat wij in ander opzicht moeten verliezen.

De vogeltrek wordt al sterker. Eigenlijk weten wij nog veel te weinig van de verzamelplaatsen en pleisterplaatsen van de trekvogels in ons gebied. Ook slaapplekken, waar de vogels te ruste gaan voor zonsopgang, om dan tegen het einde van de avondschemering of iets later hun reis te vervolgen. Wie zoo iets te zien en te hooren kan krijgen, is goed af. De elzenboschjes op de Noordzee-eilanden geven daarvoor goede gelegenheid, maar die bestaat ook bij dichte heestergroepen in parken of tuinen, sparrenboschjes, rietzoomen.

En 's morgens voor zonsopgang kunt ge lijsters zien binnenvallen in de vlieren, lijsterbessen, kardinaalsmutsjes, Geldersche rozen, Meidoorns en liguster langs den zoom van de berkenboschjes in het duin. De Groote Lijsters trekken het eerst, doch Koperwieken zijn in deze maand ook al te verwachten, evenals soms de eerste Bonte Kraai op de rijpe duindoorns.

JAC. P. THIJSSSE.